

Hvem får bylinen?

Hvordan norsk presse forholder seg til Vær Varsom-plakaten
i møte med generativ kunstig intelligens i tekstform

Bacheloroppgave i journalistikk

Universitetet i Stavanger

2023

Magnus Kolstad, 260360

Veileder: Terje Hillesund

Abstract

The online program ChatGPT shows how computers in the form of chatbots can use artificial intelligence to generate text based on user input—so-called generative artificial intelligence. ChatGPT can absorb information and use that information to write a coherent text. The program can also write based on information it has already gathered.

This thesis describes how textual generative artificial intelligence challenges the Code of Ethics of the Norwegian Press regarding typical journalistic questions such as responsibility and source protection.

The thesis is qualitative and exploratory. The results consist of interviews with four central characters in the Norwegian press landscape. The most interesting results are explained thematically and discussed in accordance with the theoretical background.

The thesis finds that the informants by and large are open to use technologies such as ChatGPT for simpler tasks but hesitant with regards to more comprehensive use due to questions about reliability and sourcing. At the same time, the thesis finds that the informants justify their being hesitant about more comprehensive use differently. Furthermore, the thesis finds that the informants object to giving away unpublished material to programs such as ChatGPT due to source protection. Additionally, the thesis finds that the informants think that articles must be clearly labeled as produced by generative artificial intelligence, even though the editorial staff must assume all responsibility. Lastly, the thesis finds that the individual editorial offices will be the first with guidelines about generative artificial intelligence in journalism.

The thesis concludes that all the informants absolutely justify their thoughts about generative artificial intelligence through the Code of Ethics of the Norwegian Press. At the same time, the thesis shows that the informants are most unsure in the cases in which the Code of Ethics doesn't give obvious answers.

Sammendrag

Det nettbaserte programmet ChatGPT viser hvordan datamaskiner i form av chatboter kan bruke kunstig intelligens til å generere tekst ut ifra hva brukeren ber om – såkalt generativ kunstig intelligens. ChatGPT kan ta til seg informasjon og dernest skrive en sammenhengende tekst. I tillegg kan programmet skrive ut ifra informasjon den allerede sitter på.

Denne oppgaven beskriver hvordan generativ kunstig intelligens i tekstform utfordrer Vær Varsom-plakaten med hensyn til typiske journalistiske spørsmål som ansvar og kildevern.

Oppgaven er kvalitativ og eksplorativ. Empirien består av intervjuer med fire sentrale, toneangivende aktører i norsk presse. De mest interessante funnene belyses tematisk og drøftes i samsvar med den teoretiske bakgrunnen.

Oppgaven finner at informantene stort sett er åpne for å bruke teknologier som ChatGPT til enklere oppgaver, men at de er skeptiske til mer omfattende bruk på grunn av spørsmål knyttet til pålitelighet og kildebruk. Oppgaven finner imidlertid at informantene begrunner skepsisen til mer omfattende bruk ulikt. Videre finner oppgaven at informantene sier nei til å gi bort upublisert materiale til programmer som ChatGPT av hensyn til kildevern. I tillegg finner oppgaven at informantene mener saker må tydelig merkes med teknologien, selv om redaksjonen har alt ansvaret. Til slutt finner oppgaven at retningslinjer rundt teknologien først vil komme fra de enkelte redaksjonene, ikke sentralt.

Oppgaven konkluderer med at informantene langt på vei legger Vær Varsom-plakaten til grunn for hvordan de forholder seg til tekstgerende kunstig intelligens. Samtidig viser oppgaven at informantene er mest usikre i de tilfellene VVP ikke gir tydelige svar.

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	5
1.1	Problemstilling og hensikt.....	6
1.2	Oppbygning.....	6
2	Teoretisk bakgrunn.....	8
2.1	Generativ kunstig intelligens (GKI) og ChatGPT.....	8
2.2	GKI og ChatGPT i aksjon.....	10
2.3	Etikk i norsk presse og Vær Varsom-plakaten.....	11
2.4	Pålitelighet og kildene.....	11
3	Metode.....	14
3.1	Utvalget.....	14
3.2	Intervjuene.....	15
3.3	Analysen.....	16
3.4	Etikk og personvern.....	16
4	Empiri.....	17
4.1	Nytt og ukjent, men viktig.....	17
4.2	Ja til kortere oppgaver, nei til lengre oppgaver.....	17
4.3	Ansvar og bylinen.....	19
4.4	Upublisert materiale og kildevern.....	20
4.5	Retningslinjer hos redaksjonene, ikke sentralt.....	20
5	Diskusjon.....	22
5.1	Ideologiske og pragmatiske holdninger til GKI.....	22
5.2	Konflikten mellom VVP 2.1 og 2.3.....	23
5.3	Usikkerheter rundt upublisert materiale.....	24
5.4	Retningslinjer og revisjon.....	26
6	Konklusjon.....	28
7	Referanser.....	29
8	Vedlegg: Komplette samtaler med ChatGPT.....	34

1 Innledning

Hvem tilhører tekstene en chatbot har generert? Hva gjør det egentlig med en nyhetsartikkel at en chatbot har bidratt med litt, halve eller hele teksten? Kan en journalist fritt gi fra seg et upublisert intervju til en chatbot? Er det i det hele tatt greit at en journalist «outsourcer» skrivevingen til en chatbot? Og hvem får skylda hvis chatboten skriver noe galt?

Spørsmålene journalistene stiller seg, er mange etter brakutviklingen i såkalt *generativ kunstig intelligens* (GKI). Nettbaserte programmer som DALL-E, MusicLM og ChatGPT viser hvordan datamaskiner i form av chatboter kan bruke såkalt *kunstig intelligens* (KI eller AI) til å generere bilder, musikk og tekst ut ifra hva brukeren ber dem om.

I løpet av kort tid har slike chatboter blitt enormt populære. Det tok Netflix 40 måneder å nå 1 million brukere. For Twitter tok det 24 måneder. For Facebook tok det 10 måneder, og for Instagram tok det 5 måneder. For ChatGPT tok det 5 *dager* (The Indian Express, 2023). Noen måneder senere telte programmet 100 millioner brukere (Hu, 2023, avsn. 1).

ChatGPT har vært under utvikling i flere år og har til nå analysert og funnet mønstre i 300 milliarder ord med tekst fra internett (Hughes, 2023). I dag evner programmet å ta til seg informasjon, for eksempel intervjuer, for så å skrive en sammenhengende tekst selv.

Som internett og de sosiale mediene har gjort tidligere, står nå GKI og banker på døra til journalistikken. Da blir spørsmålet hva slags velkomst norsk presse skal gi teknologien og programmet. Denne oppgaven stiller det spørsmålet til fire sentrale aktører i norsk presse.

GKI er imidlertid en svært ny teknologi. Det fins lite tidligere forskning på kunstig intelligens, og enda mindre fra et journalistisk perspektiv. Dette gjelder både engelsk og norsk forskning. Derfor anvender oppgaven en såkalt eksplorativ metode. Det innebærer at oppgavens funn har formet hypotesen underveis i forskningen.

Oppgaven viser at informantene har satt seg inn i GKI og ChatGPT. Oppgaven konkluderer med at informantene legger Vær Varsom-plakaten til grunn for hvordan de forholder seg til tekstgererende kunstig intelligens. Dermed viser oppgaven også at informantene er mest usikre i de tilfellene VVP ikke gir tydelige svar.

1.1 Problemstilling og hensikt

Problemstillingen i denne oppgaven lyder: *Hvordan forholder norsk presse seg til Vær Varsom-plakaten i møte med generativ kunstig intelligens i tekstform?*

Hensikten med oppgaven er å beskrive hvordan GKI utfordrer Vær Varsom-plakaten (VVP) med hensyn til typiske journalistiske spørsmål som ansvar og kildevern.

Jeg har valgt å avgrense meg til bare tekst-GKI-er til fordel for GKI-er generelt – som DALL-E for bilder (jf. Johnson, 2021) og MusicLM for musikk (jf. Plikk, 2023). Jeg må også presisere at denne oppgaven skal være mer journalistisk enn teknisk. Jeg setter ikke av mye plass til en teknisk sammenlikning av de forskjellige GKI-ene ute på markedet.

GKI-landskapet endrer seg dessuten fra dag til dag. Mens jeg har skrevet denne oppgaven, har den mest kjente GKI-en, ChatGPT, gått fra versjon tre til versjon fire – som er mer avansert og kapabel (Roose, 2023a). Google har gitt ut sin utfordrer, «Bard» (Hern, 2023), og Microsoft har gitt ut sin utfordrer, «New Bing»¹ (Vincent, 2023). Den 3. mai 2023 bestemte OpenAI seg for å stanse utviklingen av ChatGPT midlertidig (Eriksen & Schwebs, 2023).

Det hersker imidlertid liten tvil om at disse programmene bare kommer til å bli bedre og bedre. Dette er viktig å merke seg til analysen. Eventuelle problemer informantene tar opp under intervjuene, kan enten forsvinne eller bli forsterket i framtiden. Forskningsobjektet i denne oppgaven er med andre ord et såkalt *moving target* (jf. Cambridge Dictionary, u.å.).

Diskusjonen vil være rundt tekst-GKI generelt, og hvordan teknologien utfordrer VVP. Der jeg gir konkrete eksempler, har jeg brukt ChatGPT. Per i dag er ChatGPT duksen i GKI-landskapet. Programmet gir således en god pekepinn på hva teknologien kan og ikke kan gjøre.

1.2 Oppbygning

I den teoretiske bakgrunnen gjør jeg rede for hva tekst-GKI er. Så gjør jeg rede for den mest kjente av GKI-ene – ChatGPT – og de journalistiske diskusjonene rundt programmet og teknologien.

---

¹ Microsoft har reklamert den nye chatboten som både «New Bing» og «Bing». For å skille chatboten fra søkemotoren Bing bruker jeg konsekvent «New Bing».

I empiri-delen intervjuer jeg fire sentrale aktører i norsk presse. Hvordan forholder de seg til GKI og ChatGPT? Og hvordan begrunner de det?

Dernest drøfter jeg sammenhengen mellom den teoretiske bakgrunnen og empirien.

2 Teoretisk bakgrunn

Som nevnt fins det lite forskning på krysningen mellom generativ kunstig intelligens og journalistikken. Enkelte diskusjoner har imidlertid begynt å dukke opp. Disse tar jeg for meg her.

Men først gjør jeg rede for hva GKI og ChatGPT er. I tillegg gjør jeg kort rede for Vær Varsom-plakaten.

2.1 Generativ kunstig intelligens (GKI) og ChatGPT

Generativ kunstig intelligens (GKI; engelsk *generative artificial intelligence*) er kunstig intelligens som genererer innhold (Griffith & Metz, 2023).

1. *Generativ* vil si at GKI-programmet genererer innhold basert på en forespørsel (engelsk *prompt*) fra brukeren (Pasick, 2023). Innholdet kan være i form av tekst, lyd, bilde eller video. Ber brukeren om «en artikkel om Katy Perry med en tabloid vinkling», vil programmet forsøke å generere dette.
2. *Kunstig intelligens* (KI eller AI) er datamaskin-intelligens som minner om menneskelig intelligens. Bak enhver KI ligger data som en datamaskin er blitt matet – kalt *datasett*. Maskinen har så brukt matematikk til å analysere datasettet for å finne mønstre (Apte, 2022, avsn. 1). KI gjør tilsynelatende GKI-programmer i stand til å skrive og tenke selv (mer om det etterpå).

De tre store tekst-GKI-ene – altså GKI-ene som genererer tekst – er ChatGPT av OpenAI (jf. Reuters, 2023, avsn. 4), Bard av Google (jf. Ortiz, 2023) og New Bing av Microsoft (jf. Vincent, 2023). ChatGPT er det mest kjente og virker å være best totalt sett på å skrive (Vincent et. al., 2023, underoverskrift «Conclusion: pick the right tool for the job», avsn. 1). ChatGPT ble lansert høsten 2022. De andre har fulgt etter siden (jf. Roose, 2023b).

Jo mer data en GKI mates med, jo smartere blir den. Versjon 3 av ChatGPT (vist senere) er trent på rundt 300 milliarder ord med tekst (Hughes, 2023). Versjon 4 av ChatGPT, som koster penger å bruke, er trent på langt flere tekster. Programmet er dermed blitt enda smartere (Heaven, 2023, avsn. 12).

Nøyaktig hvilket materiale ChatGPT er blitt trent på, er komplekst. Det er kjent at den første versjonen av ChatGPT ble trent på det såkalte BookCorpus-datasettet (Radford et. al., 2021, s. 4). Dette datasettet består av om lag 11.000 upubliserte bøker i ulike sjangre – totalt 985 millioner ord. De nyere versjonene av ChatGPT er i det store og hele trent på internett generelt. Versjon 3 er trent på blant annet Wikipedia, innleggene og kommentarene fra diskusjonsplattformen Reddit i perioden 2005 til april 2020 gjennom datasettet WebText2 og internett for øvrig gjennom en filtrert versjon av datasettet Common Crawl (Brown et. al., 2020, s. 9).

ChatGPT kopierer ikke simpelthen utdrag fra artikler, nettsider og så videre. Programmet genererer i utgangspunktet et nytt og ulikt svar hver gang – som oftest med så høy originalitet at tekstene virker å være skrevet av et ekte menneske (Khali & Er, 2023, s. 1). Det betyr at spørsmålet om hvorvidt ChatGPT plagierer informasjon eller ei, er svært komplisert og uten et fasitsvar (jf. Barnett, 2023).

I ChatGPTs tilfelle er datasettet fra september 2021 og tidligere (Wiggers, 2023, avsn. 3). Som regel henter heller ikke programmet ut fersk informasjon fra internett hver gang det genererer et svar. Det innebærer at ChatGPT i utgangspunktet ikke kjenner til hendelser fra etter 2021. Når det er sagt, koblet OpenAI ChatGPT til internett i mars 2023. Dermed er programmet – i enkelte tilfeller – mer à jour med samfunnet (Wiggers, 2023, avsn. 3).

Men hva ChatGPT faktisk klarer å generere, handler ikke bare om hva programmet allerede vet. Det handler også om hva det får av informasjon fra brukeren. En forespørsel som «skriv et referat fra kommunestyret 21. mai» holder ikke, for ChatGPT kan i utgangspunktet ingenting om møtet – det vet ikke engang hvilken kommune det er snakk om. Derfor må brukeren supplere med informasjon. Trikset blir da å forstå og utnytte hvordan ChatGPT suger til seg informasjonen den får, for å få best mulig resultat (jf. Gewirtz, 2023; Nield, 2023).

Til kontekst skiller Microsofts New Bing og Googles Bard seg fra ChatGPT på noen sentrale områder. Avisen The Verge fant som sagt at ChatGPT var best på å skrive totalt sett; samtidig fant den at Bard var svakest totalt sett. Avisen fant også at New Bing er foran ChatGPT på kildebruk og kildehenvisning. Førstnevnte kan nemlig – i de fleste tilfeller – hente ut fersk informasjon fra internett (Vincent et. al., 2023, avsn. 4). Journalistene understrekte imidlertid at ChatGPT er i ferd med å opparbeide seg den samme evnen (avsn. 5).

2.2 GKI og ChatGPT i aksjon

Her følger to eksempler som viser hva ChatGPT så langt kan – og ikke kan – gjøre. Begge artiklene er uredigerte. I kursiv er forespørslene mine. Se vedlegg for de komplette samtalene.

Det første eksempelet viser hvordan ChatGPT kan bruke informasjon brukeren gir den, til å skrive en sammenhengende tekst:

Skriv en artikkel ut ifra informasjonen under. Bruk tittelen «Vindkraftverket lovet tiltak, men støyen er der fortsatt: – Jeg fatter ikke at de kan behandle oss på denne måten». [...]

Her er informasjonen du skal bruke i artikkelen:

– Om vi ikke klager nå, så legger kommunen ballen død, sier Marit Levang.

[...]

Naboene i Noredalen i Sandnes ble lovet tiltak mot støy fra Vardafjellet vindkraftverk i 2021. Snaue to år senere plages de fortsatt like mye. Marit og Sveinung Levang, som bor i nærheten av vindkraftverket, uttrykker frustrasjon over at myndighetene ikke har tatt tak i problemene og Nordisk Vindkraft ikke har gjort nok for å redusere støyen. [...]

[...]

Naboene i Noredalen i Sandnes opplever fortsatt mye støy fra Vardafjellet vindkraftverk, til tross for at de ble lovet tiltak i 2021. [...] Nordisk Vindkraft har ikke gjort nok for å redusere støyen, og de tre vindturbinene som selskapet har målt, ligger lengst vekk fra Noredalen. [...]

Det andre eksempelet viser hvordan ChatGPT kan bruke informasjon fra datasettet den allerede har analysert, til å skrive en artikkel. Eksempelet viser også at ChatGPT ikke kan kilde til denne informasjonen:

Skriv en artikkel om statsminister Jonas Gahr Støre. Det er viktig at artikkelen har en tittel som fanger leserens oppmerksomhet.

«Fra Leder av Røde Kors til Norges Statsminister – Jonas Gahr Støres utrolige reise»

Jonas Gahr Støre er en av de mest prominente politikerne i Norge. Han har jobbet i mange år i politikken og har også hatt flere lederstillinger i det norske samfunnet. I dag er han Norges statsminister og har allerede gjort seg bemerket med sin målrettede og progressive politikk.

[...]

Støres politiske reise har vært imponerende og inspirerende. Han har vist at det er mulig å gjøre en forskjell i samfunnet og at man kan nå til topps i politikken med hardt arbeid og engasjement. [...]

Kan du kilde til utsagnene i teksten?

Beklager, som en kunstig intelligens er jeg ikke i stand til å referere til spesifikke kilder eller kilder for sitater. Alle utsagnene i artikkelen om Jonas Gahr Støre er imidlertid basert på offentlig tilgjengelig informasjon om hans liv og karriere, samt uttalelser og handlinger han har gjort som politiker og leder. [...]

[...]

Jeg kommer tilbake til disse eksemplene senere.

2.3 Etikk i norsk presse og Vær Varsom-plakaten

Vær Varsom-plakaten (VVP) er pressens selvpålagte etiske regelverk (Brurås, 2020, s. 23). Plakaten sier hva som er etisk rett og gal journalistikk. De fleste medieorganisasjonene og -bedriftene i Norge er medlem av Norges Presseforbund, som vedtar VVP (s. 28). De plikter dermed å følge plakaten. Pressens Faglige Utvalg (PFU) ser til at medlemsorganisasjonene følger VVP. Om PFU konkluderer at en medlemsorganisasjon har brutt plakatens punkter, plikter redaksjonen å publisere PFUs vurdering i mediene sine (s. 29). Det følger ingen strafferettslige konsekvenser av å bli felt for brudd på VVP, men det er svært dårlig PR for redaksjonen (jf. s. 35).

VVP er delt opp i fire deler. Hver del har en rekke punkter som sier hva som er etisk rett og galt i journalistikken:

1. pressens samfunnsrolle
2. integritet og troverdighet
3. journalistisk atferd og forholdet til kildene
4. publiseringsregler

2.4 Pålitelighet og kildene

Dagens diskusjon rundt GKI og ChatGPT i journalistikken handler hovedsakelig om pålitelighet og kildene: kildebruk, kildehenvisning og kildevern.

Flere i norsk presse har påpekt at ChatGPT skriver ting som rett og slett ikke stemmer (Brean, 2023b, avsn. 6; Brenna, 2023, avsn. 4). ChatGPT har også ved flere anledninger simpelthen funnet opp referanser (Hillier, 2023, avsn. 2). I tillegg er ikke programmet politisk nøytralt (Rozado, 2023, s. 1). OpenAI anbefaler selv faktasjekk (OpenAI, u.å., § 4).

Disse problemene skyldes at GKI mangler det forskeren Borji kaller en «verdensmodell», som hadde gjort den i stand til å tenke kritisk og trekke linjer (2023, s. 3). Til sjuende og sist er nemlig ChatGPT, Bard og New Bing kun såkalte språkmodeller. Det betyr at de bare forstår ord ut ifra hvordan ordene henger sammen med andre ord. De forstår ikke hva ordene faktisk betyr, og hvilken kontekst ordene eksisterer i (Marcus & Davis, 2020, avsn. 16 etter underoverskrift «Non sequiturs»). Isteden kan GKI bare generere tekst ut ifra mønstre den har lært under treningen (Borji, 2023, s. 3).

Dermed har bruken av ChatGPT blitt et etisk spørsmål om presseansvar. Sjefredaktør Are Brean i Tidsskrift for Den norske legeforening fastslår at ansvaret ligger hos menneskene: «Får du hjelp av roboten til å skrive, skal det oppgis i metodeavsnittet, ikke i forfatterlisten. Gode hjelpere skal krediteres. Men ansvaret må du selv ta» (2023a, avsn. 3). OpenAI på sin side fraskriver seg alt ansvar for innholdet ChatGPT genererer (OpenAI, 2023, § 3a, 3c).

Norsk presse virker også å være oppmerksomme på spørsmålet om kildevern. Informasjonen brukerne mater ChatGPT med, er nemlig ikke privat. OpenAI sier selv at de går gjennom samtalene folk har med ChatGPT, og bruker disse til videre trening (OpenAI, 2023, § 3a, 3c; OpenAI, u.å.; § 5, 6).

Medieforskeren Samia Touileb og leder Per Christian Magnus i Senter for undersøkende journalistikk skriver at journalister derfor bør «være varsomme med å mate maskinene med upublisert materiale. Tips fra publikum kan være tidkrevende å sortere manuelt. KI kan bistå, men OpenAI bør ikke brukes» (2023, avsn. 17). Her viser «upublisert materiale» til materiale, som regel intervjuer, som ikke er finskrevne og klare til publisering (jf. Brurås, 2020, s. 224). Forfatterne drøfter hvorvidt det å laste opp slikt materiale på «en server et sted i verden – til nærmest evig tid» (avsn. 17) er uforenlig med punkt 3.4 i VVP: «Vern om pressens kilder» (Norsk Presseforbund, 2020b).

Samtidig reiser Touileb og Magnus et spørsmål ved retningslinjer. De skriver at «ifølge Presseforbundet skal Vær Varsom-plakaten være så slitesterk at den kan ta opp i seg nye

utfordringer» (2023, avsn. 19), men at «de fleste redaksjoner ønsker en plakat som beskriver retningslinjer for bruk [av GKI]» (avsn. 12).

Per 2. mai 2023 har få redaksjoner offentlige retningslinjer som dem Touileb og Magnus beskriver. NRK har offentlige retningslinjer for bruken av bilde-GKI-er som DALL-E (Greger, 2022). VG har offentlige retningslinjer for bruken av både bilde- og tekst-GKI-er. Der står det blant annet «at VGs journalister i utgangspunktet kun bør dele materiale som er godkjent for umiddelbart (sic) publisering på VGs flater med AI-tjenester» – altså ikke upublisert materiale (VG, 2023b, avsn. 7).

Bakteppet er hvordan NRK og VG har brukt ChatGPT og andre GKI-programmer så langt, og påfølgende interne diskusjoner. I NRK ble det oppstyr etter at en sak om strømprisene brukte en illustrasjon som var kunstig generert, men som så ekte ut. Etikkredaktør Per Arne Kalbakk gikk så ut og sa at NRK aldri skal bruke kunstig intelligens til å lage illustrasjoner som ser ekte ut. Han begrunnet beslutningen med VVP 4.11: «Vern om det journalistiske fotografiets troverdighet» (Greger, 2022; jf. Norsk Presseforbund, 2020b).

VG på sin side eksperimenterer med oppsummeringer av artikler i regi av ChatGPT. I artikkelen «Stortinget tar ‘gullkort’-grep: Forbyr påvirkningsarbeid» står ChatGPT for den såkalte kortversjonen i form av en punktliste (jf. Røsvik et. al., 2023). Denne boksen er å se i flere og flere av VGs artikler. I hver boks lenker VG til en side hvor de forklarer ønsket om å tilby en kortform av artiklene sine for å nå flere lesere, da spesielt de unge (VG, 2023a, avsn. 2). Samtidig understreker de at «VGs journalister kontrollsjekker og bearbeider [det ChatGPT gir dem] før kortversjonen publiseres» (avsn. 3).

Oppsummert viser dagens diskusjon en interesse for – men urolighet rundt – GKI og ChatGPT. Flere aktører i norsk presse har en rekke innvendinger mot teknologien, da spesielt knyttet til pålitelighet, kildebruk, kildehenvisning og kildevern. Det er imidlertid tydelig at diskusjonen er helt i startgropa – teknologien er svært ny for norsk presse, og mange spørsmål mangler dermed svar.

Derfor er det nødvendig å grave dypere.

3 Metode

Jeg bruker en kvalitativ forskningsmetode i denne oppgaven. Det vil si at funnene i analysen ikke er tellelige eller mulig å framstille med statistikk. De består heller av skriftlige resonnerer fra informantene.

Kvalitativ metode bruker en såkalt induktiv tilnærming, som vil si å bruke konkrete observasjoner og analyser til å skildre noe generelt (Bryman, 2016, s. 375). Jeg intervjuer fire sentrale personer i norsk presse og bruker det de forteller meg – funnene – til å beskrive større fenomen.

Denne oppgaven ser på en banebrytende teknologi. ChatGPT ble lansert høsten 2022; andre liknende verktøy har fulgt etter i inngangen til 2023. Dette preger empirien. De sentrale aktørene i norsk presse kjenner ikke godt til kunstig intelligens. Det er heller ikke blitt forsket mye på dette temaet ennå.

Derfor anvender jeg en såkalt eksplorativ metode (eng. *exploratory research method*). Dette er en metode som undersøker forskningsspørsmål som ikke har blitt studert særlig tidligere (George, 2023, avsn. 1). Framgangsmåten er preget av at spørsmålene jeg stiller, er nye og uten klare fasitsvar; både det norske og det internasjonale journalistikkmiljøet jobber med å finne svar.

Den eksplorative metoden har innebåret at jeg har lest meg opp på diskusjonen rundt GKI i journalistikken; så lagd en hypotese om GKI i journalistikken; så bestemt metodikken ut ifra denne; så samlet resultatene; og til slutt sett om resultatene passer hypotesen (jf. George, 2023).

Hypotesen har vært at norsk presse forholder seg til GKI ut ifra journalistiske prinsipper. Dermed har metodikken blitt å intervjuer sentrale, toneangivende aktører i norsk presse. Til slutt har jeg undersøkt om hypotesen stemmer overens med resultatene.

3.1 Utvalget

Kvalitativ metode anvender formålssampling (eng. *purposive sampling*) til fordel for tilfeldig sampling (Bryman, 2016, s. 410). Sampling er prosessen å velge hvem og hva man faktisk

skal analysere under forskningen. Resultatet blir da det såkalte utvalget (eng. *sample*) – de og det forskeren bruker til å generalisere funnene.

I kvalitativ forskningsmetode er altså ikke utvalget tilfeldig; det er heller valgt ut ifra forskerens hensikt. Hensikten er konstatert i det såkalte forskningsspørsmålet. Forskeren må bestemme utvalget ut ifra forskningsspørsmålet. I denne oppgaven er hensikten å beskrive hvordan GKI utfordrer Vær Varsom-plakaten (VVP) med hensyn til typiske spørsmål som ansvar og kildevern.

Følgelig gir det mening å intervju sentrale aktører i norsk presse. Jeg intervjuer fire slike:

1. Kjersti Sortland, sjefredaktør i Stavanger Aftenblad.
2. Elin Floberghagen, generalsekretær i Norsk Presseforbund.
3. Solveig Husøy, assisterende generalsekretær i Norsk Redaktørforening.
4. Per Arne Kalbakk, etikkredaktør i NRK.

Utvalget må ikke være så lite at det blir vanskelig å trekke konklusjoner ut ifra dataene. Samtidig må det ikke være så stort at det blir vanskelig å føre en omfattende case-analyse – altså en analyse av det informantene sier (Onwuegbuzie and Collins, 2007; i Bryman, 2016, s. 417). Utvalget består av sentrale aktører fra norsk presse som er toneangivende i media og derfor relevante intervjuobjekter.

Denne oppgaven beskriver med andre ord ikke hele den norske pressen kvantitativt. I stedet beskriver den noen få aktører i stor detalj. Dette er den såkalte epistemologiske og tolkningsorienterte (eng. *interpretivist*) måten å utføre en analyse: å forstå samfunnet gjennom hvordan de jeg studerer, opplever den (Bryman, 2016, s. 375).

3.2 Intervjuene

Ifølge Bryman skal spørsmålene være formulert slik at de bistår med å svare på forskningsspørsmålet, men ikke være for konkrete (2016, s. 470–71). Til å begynne med skal de forsøke å få fram informantenes verdier, tro, oppførsel, formelle og uformelle roller, forhold, følelser og opplevelser (2016, s. 475).

Dette betyr at enkelte åpne spørsmål vil være med fra begynnelsen av, uavhengig av hva informanten faktisk sier underveis:

1. Hvordan forholder du deg til GKI?
2. Hva mener du GKI betyr for norsk presse og journalistikk?
3. Hvilke muligheter mener du GKI gir journalistikken?
4. Hvilke utfordringer mener du GKI gir journalistikken?

Disse vil jeg supplere med oppfølgingsspørsmål underveis, avhengig av hva informanten sier.

Spørsmålene nytter personlig språk, som «hvordan forholder du deg» og «hva mener du» istedenfor «hvordan forholder norsk presse seg» og «hva mener norsk presse». Dette skyldes igjen den kvalitative forskningens epistemologiske og tolkningsorienterte natur. Det er viktig at språket understreker at informanten står i sentrum. I disse intervjuene understreker et personlig språk at informantene svarer for seg selv – ikke for alle (jf. Bryman, 2016, s. 375).

3.3 Analysen

Jeg har kodet, analysert og tolket intervjuene. Jeg har anvendt en såkalt tematisk analyse (jf. Bryman, 2016, s. 587–88). Det vil si at jeg først har lest gjennom intervjuene og gruppert de forskjellige temaene intervjuene belyste, for så å undersøke mulige sammenhenger mellom de forskjellige temagruppene jeg kodet fram. Først når dette er gjort, kan de mest interessante funnene rapporteres.

3.4 Etikk og personvern

Jeg har fulgt reglene for forskningsetikk ved Universitetet i Stavanger (jf. 2022). I og med at jeg samler inn personopplysninger i form av navn i denne oppgaven, har jeg brukt universitetets samtykkeskjema. Skjemaet informerer blant annet om at intervjuene ikke er anonyme. Informantene har sett skjemaet og gitt sitt samtykke skriftlig.

Intervjuene ble ikke tatt opp. Dermed berøres ikke oppgaven av Universitetet i Stavangers retningslinjer for å oppbevare personopplysninger i form av lydopptak (jf. 2021, § 8.1). De transkriberte intervjuene har til enhver tid vært lagret i henhold til universitetets retningslinjer.

4 Empiri

Her blir de mest interessante funnene belyst tematisk.

4.1 Nytt og ukjent, men viktig

GKI og ChatGPT er nye og banebrytende teknologier. Dette preger hvordan informantene forholder seg til teknologien. Informantene tar nemlig forbehold om at de er langt fra eksperter på teknologien – og at tankene de har nå, derfor kan endre seg over tid. Enn så lenge er informantene det Floberghagen kalte «forsiktige optimister» (2023). Sortland sa mye det samme:

Akkurat hvordan vi bruker ChatGPT om et år, vet jeg ikke. Men jeg vil jo tro at vi blir flinkere og flinkere til å finne nye kreative og morsomme måter å bruke programmet på. Men her er ikke jeg den som kan mest. Og [GKI] er litt nytt for oss (Sortland, 2023).

Samtidig har alle informantene satt seg inn i programmet og teknologien. De jobber ikke med teknologien selv, men har flere i redaksjonen eller tilknyttede organisasjoner som forsker på den. Floberghagen (2023) følger med på forskerne i Media City Bergen, Kalbakk (2023) følger med på kollegene i NRKs teknologiblogg NRKbeta (jf. NRKbeta, u.å.), og Sortland (2023) følger med på utviklerne i Schibsted Futures Lab (jf. Weiberg-Aurdal, 2022).

Diskusjonen rundt GKI i journalistikken var heller ikke like stor i alle miljøene informantene representerte. Diskusjonen var størst og modnest i NRK; etikkredaktør Kalbakk og 14 kolleger har hatt flere møter om retningslinjer rundt teknologien i april 2023 (Kalbakk, 2023). Sortland (2023) sa diskusjonen så vidt var i gang blant journalistene i Stavanger Aftenblad, men at avisens utviklere via eierkonsern Schibsted jobbet med Googles kunstige intelligenser. Husøy (2023) og Floberghagen (2023) på sin side kunne rapportere om svært få henvendelser om ChatGPT fra redaktører og liknende.

Oppsummert kan ikke informantene mye om teknologien, men de ignorerer den på ingen måte.

4.2 Ja til kortere oppgaver, nei til lengre oppgaver

Informantene ser for seg å kunne bruke GKI til å løse enklere journalistiske oppgaver:

Det er lett å se for seg at ChatGPT kan ha en assistansefunksjon for journalister. At man kan bruke det til å destillere et konsentrat av store mengder informasjon (Husøy, 2023).

Informantene sto dog ved at GKI ikke egner seg til de mer omfattende oppgavene, som å skrive hele artikler. Det begrunnet de først og fremst i det rent praktiske – hva ChatGPT og liknende kan og ikke kan gjøre. Sortland sa: «Vi skal fortelle om det ingen har fortalt ennå; det er nyhetens natur. Og der kan ikke ChatGPT hjelpe oss så mye (2023). Floberghagen pekte på artikkelen ChatGPT skrev om Jonas Gahr Støre (jf. kapittel 3.2): «For det første er artikkelen farget; den er veldig positivt vinklet. [...] For det andre kan ikke programmet vise til hvor den får informasjonen sin fra» (2023).

Informantene begrunnet også forskjellsbehandlingen med etikk. De pekte på punkt 3.1 i VVP, som sier at kilden for informasjon som hovedregel skal identifiseres, og punkt 3.2, som sier at redaksjonen skal være kritisk i valg av kilder (jf. Norsk Presse, 2020):

Jeg synes det er ubehagelig som redaktør ikke å vite summen av kildene som gjør at [chat]boten svarer som den gjør. Før visste jeg at «kilden min er dette dokumentet som jeg fant i kommunen, det er hva hun moren sa, hva kommunedirektøren sa». Men når du bruker [chat]boten, så vet du ikke hvem kildene er (Sortland, 2023).

Kalbakk på sin side begrunnet skepsisen til omfattende bruk mer ideologisk:

Hvis du begynner å blande den menneskeskapte og KI-skapte teksten, blir det mye mer krevende. [...] Det ville vært et journalistisk falsum² at journalisten tar ære for ChatGPTs arbeid (Kalbakk, 2023). [...] [J]eg vil i utgangspunkt mene at vi har beveget oss vekk fra det som er journalistikkens vesen, om vi bruker KI til å skrive lengre tekst (Kalbakk, 2023).

Han sa at han ikke har bestemt seg for hva som er for mye ChatGPT i en sak og derfor et falsum.

Ingen av de andre informantene argumenterte slik Kalbakk gjorde. De sto ved at så lenge innholdet var tilfredsstillende og kvalitetssikret av et menneske, var det i teorien greit å bruke ChatGPT. Floberghagen sa at «det spørs om du ser på programmet som et verktøy eller en fasit» (2023).

Informantene virket også å ha ulike syn på hvor mye av det journalistiske arbeidet GKI faktisk vil kunne stå for i framtiden. Kalbakk var «helt sikker på» at teknologien vil nå det stadiet

---

² *Falsum* er synonymt med *forfalskning* (Språkrådet & Universitetet i Bergen, u.å.).

hvor den evner å vinkle³ og skrive en artikkel tilnærmet selvstendig (2023). Sortland på sin side virket heller å være mer opptatt av at det er flere oppgaver bare en journalist kan gjøre, og at hun derfor ikke frykter at GKI vil stå for en stadig større del av artikler, og hva det eventuelt hadde betydd for bransjen (2023).

Informantene holder altså døra åpen for å prøve å bruke GKI til kortere og enklere journalistikk, men ikke nødvendigvis de mer omfattende oppgavene. Det begrunner de både etisk og praktisk. Bare Kalbakk virket prinsipielt imot å bruke GKI til lengre oppgaver.

4.3 Ansvar og bylinen

«[Faktafeil er] alltid mediehusets ansvar. Redaksjonene må sørge for at informasjonen er riktig», sa Floberghagen (2023). Alle informantene delte denne oppfatningen. De begrunnet holdningen med punkt 2.1 i VVP, som sier at «den ansvarlige redaktør har det personlige og fulle ansvar for mediets innhold» (Norsk Presse, 2020).

Samtidig mente informantene i det store og hele at en sak skulle merkes med GKI, hvis GKI var blitt brukt. Dette begrunnet de med punkt 2.3 i VVP: «Vis åpenhet om bakenforliggende forhold som kan være relevante for publikums oppfatning av det journalistiske innholdet» (Norsk Presseforbund, 2020b).

Informantene var imidlertid usikre på nøyaktig hvordan de bør merke sakene. Sortland sa at merkingen måtte være «litt basert på sunn fornuft, [...] for [GKI] er jo et hjelpemiddel!» (2023). Hun var ikke sikker på om bylinen var det rette stedet, for hun trodde ChatGPT i bylinen ville svekket troverdigheten hos leserne. Det begrunnet hun i at «det fine med bylinen er at jeg kan holdes rettslig ansvarlig» (2023). Husøy var inne på det samme:

Man kan jo bruke mange hjelpemidler nå til dags. Hvis journalisten har kontrollert innholdet, så er det ikke sikkert at det er riktig vei å gå å peke på at enkelte setninger er generert av ChatGPT (Husøy, 2023).

---

³ Å *vinkle* en sak vil si å «gi nyhetsreportasje e.l. en bestemt form eller fremstillingsmåte, bestemt av den synsvinkel som anlegges og av hvem reportasjen har som målgruppe» (Det Norske Akademi for Språk og Litteratur, u.å., § 3).

Oppsummert var informantene altså tydelige på at alt ansvaret hviler hos redaksjonene og journalistene, uansett om GKI er brukt. Samtidig mente de stort sett at sakene må markeres med GKI – men de visste ikke nøyaktig hvordan.

4.4 Upublisert materiale og kildevern

Informantene var svært skeptiske til å mate programmer som ChatGPT med upublisert materiale. De var nemlig klar over at samtalene mellom brukerne og ChatGPT ikke er private.

Vi som redaktørstyrte medier beskytter kildemateriale – enten det er ufarlige intervjuer om været, sensitive lekkede dokumenter eller personlige intervjuer – folk skal være trygge på at vi ikke gir det videre eller til annet bruk. Derfor tenker jeg at det kan være problematisk å mate den typen materiale inn i en ekstern tjeneste som vi vet lite om hvordan fungerer (Husøy, 2023).

Husøy viste til punkt 3.4 i VVP: «Vern om pressens kilder» (jf. Norsk Presseforbund, 2020b). Hun pekte også på den gamle formuleringen av punkt 3.6, altså slik den het før revisjonen i slutten av 2020 (jf. Norsk Presseforbund, 2020a): «Av hensyn til kildene og pressens uavhengighet skal upublisert materiale som hovedregel ikke utleveres til utenforstående» (Brurås, 2020, s. 225).

Informantene mente det var uetisk å mate ChatGPT med upublisert materiale enn så lenge. Husøy (2023) mente det *kanskje* var greit å mate ukontroversielle intervjuer. Kalbakk var enda mer skeptisk; han syntes ikke det hørtes ut som «noen god idé» uansett (2023).

Husøy (2023) og Kalbakk (2023) sa begge at de tror diskusjonen vil endre seg over tid. De venter nemlig at det kommer interne systemer som ikke er koblet til internett, som ville betydd at utenforstående ikke hadde fått tilgang til det upubliserte materialet.

Oppsummert sier informantene nei til å mate ChatGPT med upublisert materiale i de aller fleste tilfeller. Det begrunner de i kildevernet VVP fordrer.

4.5 Retningslinjer hos redaksjonene, ikke sentralt

Stavanger Aftenblad har ingen retningslinjer rundt GKI generelt eller ChatGPT spesielt. Sjefredaktør Sortland tror heller på «sunn fornuft» enn så lenge – «og så må nok vi i redaktørkollegiet ta den diskusjonen. Ingen har gjort det ennå, men [diskusjonen] kommer sikkert» (2023).

NRK er så vidt i gang med å utvikle mulige retningslinjer. Redaksjonen har allerede konkrete retningslinjer for bilder generert av kunstig intelligens – noe Kalbakk sa de var først med i Norge. Men NRK «ser at [de også] har behov for å lage retningslinjer som gjelder tekst, lyd og video». Redaksjonen har hatt flere møter rundt april 2023, og har blant annet vært i dialog med VG om mulige felles retningslinjer. Denne møtegruppa i NRK består av femten personer inkludert Kalbakk. Den ledes av kringkastingssjefen (Kalbakk, 2023).

Som med bilder og illustrasjoner går retningslinjene ut på hva tekst-GKI kan og ikke kan brukes til, og om innholdet skal merkes eller ikke. Kalbakk tror retningslinjene kommer til å forby bruken av GKI til å generere lengre artikler. Han tror likevel retningslinjene vil være åpne for sammendrag av artikler og liknende. «Faktaboksen er et etablert element hvor [leseren] ser at her får vi informasjonen fra et konkret sted» (Kalbakk, 2023). Retningslinjene vil altså langt på vei behandle tekst-GKI-er som en vanlig kilde.

Floberghagen sier Norsk Presseforbund ikke jobber med å lage retningslinjer eller revidere VVP, men at en revisjon ikke er noe de har utelukket: «VVP er skrevet på en måte som er slitesterk. Jeg tror nok redaksjonene vil få egne retningslinjer» (2023).

Husøy på sin side understrekte at Norsk Redaktørforening ikke jobber med retningslinjer medlemmene må følge, men at det «godt [kan] hende vi kommer til å utarbeide råd om ChatGPT» (2023).

Spørsmålet om retningslinjer virker altså å være der informantene skiller seg fra hverandre mest. Intervjuene tyder på at redaksjonene vil gå foran med egne retningslinjer. Så gjenstår det å se om VVP følger etter.

5 Diskusjon

Hvordan informantene forholder seg til ChatGPT, begrunner de både likt og ulikt. Her drøfter jeg begrunnelsene deres i sammenheng med den teoretiske bakgrunnen.

5.1 Ideologiske og pragmatiske holdninger til GKI

Spørsmålet om hva GKI og ChatGPT kan og ikke kan brukes til, skaper usikkerhet blant informantene. Det tror jeg skyldes at VVP ikke har noen mening om hvordan en artikkel faktisk skrives. Plakaten bryr seg heller om arbeidet med å hente inn informasjon (jf. del 2 og 3 i VVP) og sluttresultatet (jf. del 4). Dermed blir spørsmålet mer personlig; enhver vurdering blir opptil journalistens og redaksjonens skjønn og forståelse av sitt eget arbeid.

Funnene i denne oppgaven viser to måter å tilnærme seg spørsmålet. På den ene siden fins de som mener at det å bruke GKI til å skrive lengre saker prinsipielt er ugreit. Kalbakk mente dette – eller lente i alle fall sterkt mot denne holdningen. Han argumenterer likt som Brean i Tidsskrift for Den norske legeforening – at ChatGPT må forbli en kilde, ikke en forfatter. Kalbakk mente det var journalistisk forfalskning om en journalist bruke GKI til å skrive lengre innhold.

På den andre siden fins de som mener at det vesentlige er sluttresultatet; at det journalistiske produktet holder mål. Sortland, Floberghagen og Husøy var av denne oppfatningen. De alle var enige i at journalisten er forfatteren, ikke ChatGPT – men de mente ikke at det var prinsipielt galt at ChatGPT skrev så lenge journalisten kvalitetssikret artikkelen.

Diskusjonen kan ses i sammenheng med ChatGPT-eksemplene fra tidligere i denne oppgaven:

1. I vindkraft-eksempelet har journalisten hentet inn informasjonen på forhånd og dernest latt ChatGPT ta hånd om å bearbeide og skrive saken. Så kan journalisten spørre seg: Hvorfor har ikke ChatGPT tatt med noen av innvendingene fra de andre partene i saken? Hvorfor skriver ChatGPT enkelte påstander – for eksempel «Nordisk Vindkraft har ikke gjort nok for å redusere støyen» – som om de var fakta?
2. I Støre-eksempelet har journalisten verken samlet inn informasjonen eller bearbeidet den. Så kan journalisten spørre seg: Hvorfor skriver chatboten at Støres politiske reise har vært «imponerende og inspirerende»? Hvilke kilder er det som sier det? Hvor fant

ChatGPT disse kildene? Hvordan vektla ChatGPT kildene da programmet fant denne påstanden? Hvorfor skriver ikke programmet noe negativt om Støre?

De fleste journalister vil nok i likhet med Floberghagen mene at artikkelen om Støre er farget og derfor ikke etter Vær Varsom-plakatens krav om blant annet å «legg[e] vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon» (Norsk Presseforbund, 2020b, § 4.1), «gjør[e] klart hva som er faktiske opplysninger og hva som er kommentarer» (§ 4.2) og «tilstrebe bredde og relevans i valg av kilder» (§ 3.2). Også vindkraft-eksempelet bryter med punkt 3.2 og 4.2, i og med at saken består av bare én kilde. Dermed bryter saken også med punkt 4.14, om retten på samtidig imøtegåelse (jf. Norsk Presseforbund, 2020b). I tillegg er Støre-artikkelen en artikkel om det Sortland (2023) kalte «det bestående» – den er ikke en nyhet.

Spørsmålet er hva slags konklusjoner redaksjonen skal trekke i lys av problemene over. Er eksemplene ugreie fordi journalisten har latt GKI og ChatGPT gjøre jobben, eller er eksemplene ugreie fordi den journalistiske kvaliteten ikke holder mål?

Ifølge Kalbakk (2023) vil NRK mest sannsynlig forby bruken av GKI til lengre skriving. Det blir spennende å se hva slags stilling Norsk Presseforbund og redaksjonene tar til dette spørsmålet. Skal også Presseforbundet være ideologisk og si at «skrivning, det er det vi journalister som gjør», eller skal forbundet være pragmatisk og ikke bry seg om hvordan artikkelen lages, så lenge journalistikken holder mål?

5.2 Konflikten mellom VVP 2.1 og 2.3

Oppgaven viser en usikkerhet rundt byline-praksis og merking av saker når GKI er blitt brukt. Jeg tror det skyldes at punkt 2.1 («den ansvarlige redaktør har det personlige og fulle ansvar for mediets innhold») og punkt 2.3 («vis åpenhet om bakenforliggende forhold som kan være relevante for publikums oppfatning av det journalistiske innholdet») står i konflikt når GKI er i bildet (jf. Norsk Presseforbund, 2020b).

På den ene siden skal nemlig redaktøren ta alt ansvar for teksten. En slik oppfatning må nødvendigvis også bety at redaksjonen faktisk *viser* at den tar ansvar. Som Sortland sa: «det fine med bylinen er at jeg kan holdes rettslig ansvarlig» (2023). Og som Brean skrev: «Får du hjelp av roboten til å skrive, skal det oppgis i metodeavsnittet, ikke i forfatterlisten. Gode hjelpere skal krediteres. Men ansvaret må du selv ta» (2023a, avsn. 3).

På den andre siden skal redaksjonen være åpen om bakenforliggende forhold. Punkt 3.1 er enda mer konkret: «Kilden for informasjon skal som hovedregel identifiseres» (Norsk Presseforbund, 2020b). Funnene viser at tankegangen hos informantene er at de har brutt med disse punktene, hvis de ikke opplyser om at de har brukt GKI. Tankegangen er at det at GKI er blitt brukt i saken, er såpass viktig for saken at det må opplyses om. Dermed viser funnene også at informantenes tankegang er å behandle ChatGPT som en vanlig kilde.

Spørsmålet blir da hva slags signaler GKI i bylinen sender. Ifølge Brean sender GKI i bylinen et signal om ansvarsfraskrivelse; at den kunstige intelligensen er en medforfatter, ikke en kilde. Sortland var ikke like bastant som Brean, men det at hun er usikker på om bylinen er det rette stedet å merke saken med GKI, kan tyde på at hun tenker likt som Brean.

Måten VG merker kortversjonene av sakene sine, vitner om at redaksjonen nok har tenkt på denne konflikten. Redaksjonen opplyser om at ChatGPT har skrevet kortversjonen, men følger i samme setning opp med at den er «kvalitetssikret av VGs journalister». Hvem har da VG ført opp som forfatteren? Spørsmålet er uten klare svar.

Gitt skepsisen informantene viser, tror jeg neppe ChatGPT eller liknende vil nærme seg bylinen. Jeg tror heller redaksjonene kommer til å finne et annet sted å merke saken.

5.3 Usikkerheter rundt upublisert materiale

Av den teoretiske bakgrunnen og empirien kommer det fram at norsk presse er usikker på om det er greit å mate programmer som ChatGPT med upublisert materiale. Alle informantene begrunnet skepsisen likt: kildevernet.

Samtidig var informantene usikre på hva slags upublisert materiale det var greit å mate GKI-er med, og hva slags upublisert materiale det ikke var greit å mate GKI-er med. Kalbakk og Husøy virket å være aller mest skeptiske. De virket nesten å være prinsipielle; at det var ugreit å gi bort det upubliserte intervjuet til ChatGPT, selv hvis intervjuet var fullstendig ukontroversielt. Kalbakk (2023) og Husøy (2023) sa at skepsisen handlet om respekt for kildene og at kildene skulle ha tillit til journalistene. De mente at denne tilliten ville blitt svekket, hvis journalisten lastet opp intervjuene en annen plass.

Det eneste svaret VVP gir på dette spørsmålet, er slik det står skrevet i punkt 3.4: «Vern om pressens kilder» (Norsk Presseforbund, 2020b). Samtidig er det uklart om det å mate

ChatGPT med et upublisert – og kanskje til og med helt ukontroversielt – intervju er å bryte med dette punktet. Betyr nødvendigvis det å lagre upublisert materiale på «en server et sted i verden – til nærmest evig tid» (jf. Touileb og Magnus, 2023, avsn. 17) å ikke verne kildene?

Hva svaret på spørsmålet blir, virker å være opptil journalistens og redaksjonens skjønn. Brurås advarer i alle fall at «Google, Microsoft, Facebook, Apple og andre har mer kontroll over våre aktiviteter enn vi liker å tenke på» – men at «slurv og likegyldighet i vår egen omgang med digitalt (sic) verktøy kan være en like stor fare» (2020, s. 223). Tolker man altså «vern om pressens kilder» i strengeste forstand – at det skal være så vanskelig som mulig å få tilgang til alt upublisert materiale – kan det virke som punktet er uforenlig med å laste opp upublisert materiale på ukjente servere.

Følger journalisten den gamle Vær Varsom-plakaten, er svaret enklere, i og med at den sa svart på hvitt at upublisert materiale som hovedregel ikke skulle leveres til utenforstående. Men den nye VVP har som sagt ikke dette punktet; den sier bare at «ingen [har] rett til å få utlevert upublisert materiale» (Norsk Presseforbund, 2020b).

Samtidig kan det tenkes at punkt 3.3 i VVP er til hjelp: «Det er god presseskikk å klargjøre premissene i kontakten med kilder» (Norsk Presseforbund, 2020). Det er mulig å argumentere at punktet åpner for å laste opp et intervju på for eksempel ChatGPTs servere såfremt journalisten har bedt intervjuobjektet om samtykke, og at problemet dermed er borte.

Jeg tror også det bør skilles mellom upublisert materiale fra anonyme kilder og upublisert materiale generelt. Kravene om kildevern virker nemlig å være strengest når kilden er anonym; Brurås skriver at kildevernet i slike tilfeller begrunnes med at det er «nødvendig å love anonymitet for å få fram viktig informasjon» (2020, s. 214). Derfor kan det tenkes at det fins noe upublisert materiale som det er verre å mate til GKI-ene enn annet.

I tillegg kan det stilles spørsmål ved det å mate annet materiale, for eksempel offentlige dokumenter. Informantene virket ikke å være like kritiske som Touileb og Magnus (jf. 2023) i M24-innlegget. De sa aldri at de var usikre på om det var greit å mate programmet med annen informasjon som pressen bruker i arbeidet sitt. Det samme gjelder VGs offentlige retningslinjer; retningslinjene sier ikke at VGs journalister ikke kan mate GKI-er med offentlig informasjon.

VGs retningslinjer sier riktignok at «kildeopplysninger, personopplysninger eller sensitive opplysninger [ikke skal] deles med AI-tjenester uten godkjenning fra avdelingsleder, redaktør eller sikkerhetssjef» (VG, 2023b, avsn. 8). Det kommer ikke fram av retningslinjene om denne regelen også gjelder offentlige dokumenter. Hvis regelen også gjelder offentlig dokumentasjon med kilde- og personopplysninger, virker VG å være på samme bølgelengde som Touileb og Magnus.

Jeg tror det hadde vært fruktbart med en organisert diskusjon i Norsk Presseforbund rundt hva journalister bør og ikke bør mate programmer som ChatGPT med. Skal spørsmålet bare handle om kildevern? Og skal det skille mellom anonyme og ikke anonyme kilder? Eller skal spørsmålet også handle om å unngå å mate «KI-dyret» (jf. Touileb & Magnus, 2023) med informasjon generelt?

5.4 Retningslinjer og revisjon

Bakgrunnen og funnene tyder på at det er redaksjonene som kommer til å vise vei for retningslinjer rundt GKI i journalistikken. I alle fall to redaksjoner er alt i gang: NRK og VG. Også Floberghagen og Husøy, som altså ikke representerer redaksjoner, tror det er redaksjonene som kommer til å være ledende på retningslinjer.

Denne oppgaven viser at redaksjonene behandler GKI som en vanlig kilde. VG, for eksempel, skriver at journalistene deres «skal forholde seg til bruk av tekst, video, bilder, lyd og annet innhold skapt ved hjelp av AI (generativ AI) på samme måte som andre kilder til informasjon; med åpen nysgjerrighet og med varsomhet» (VG, 2023b). Derfor er det ikke overraskende at Vær Varsom-plakatens meninger om kildene i journalistikken – kildebruk, kildehenvisning og kildevern – påvirker retningslinjene. Kalbakk og NRK mener for eksempel at punkt 2.3 (vis åpenhet om bakenforliggende forhold) betyr krav om merking. Følgelig har VG allerede implementert (jf. 2023b, pkt. 4) – og NRK startet å implementere – en regel om slik merking.

Usikkerhetene virker først å oppstå når kildespørsmålet går motsatt vei – altså når det er journalisten selv som gir GKI informasjonen. Her ser vi straks at retningslinjene blir mindre bas-tante. Kalbakk kunne ikke si ennå hvordan NRK konkret stiller seg til spørsmålet om å mate GKI-er med informasjon – men han understrekte at dette er ett av de store spørsmålene han og retningslinjegruppa jobber med. VG på sin side skriver at «VGs journalister i utgangspunktet kun bør dele materiale som er godkjent for umiddelbart (sic) publisering på VGs flater med

AI-tjenester» (2023b, pkt. 5). Deretter skriver de at «kildeopplysninger, personopplysninger eller sensitive opplysninger [ikke skal] deles med AI-tjenester uten godkjenning fra avdelingsleder, redaktør eller sikkerhetssjef» (avsn. 8). Her kommer det altså fram at VG *kan* godta å mate GKI-er med upublisert materiale, kildeopplysninger, personopplysninger og så videre, men at de ikke ønsker det.

Jeg tror usikkerhetene i retningslinjene er et resultat av usikkerheten rundt upublisert materiale generelt (som beskrevet i delkapittelet over). Skal pressen si nei til å mate anonymt upublisert materiale spesielt, upublisert materiale generelt eller all informasjon som inneholder personopplysninger, kildeopplysninger og liknende?

Et annet sentralt spørsmål er hvorvidt Norsk Presseforbund skal revidere Vær Varsom-plakaten eller ei.

På den ene siden peker informantene, især generalsekretær Floberghagen, på at VVP er «slitesterk» (2023). Plakaten er skrevet på en måte som takler nye problemstillinger – noe denne oppgaven viser. VVP har indirekte meninger om bruken av GKI gjennom blant annet punkt 2.1, 2.3, 3.1, 3.3 og 3.4.

På den andre siden har Norsk Presseforbund mange ganger revidert VVP i lys av nye problemstillinger (jf. Norsk Presseforbund, 2020b). I tillegg sa Floberghagen (2023) at forbundet ikke utelukker en ny revisjon.

Da blir spørsmålet hva revisjonen skulle innebåret. Et slikt spørsmål blir mest spekulasjon enn så lenge, for som Floberghagen sa: «Vi er i startgropa» (2023). Likevel har denne oppgaven pekt på flere usikkerheter rundt GKI og ChatGPT, for eksempel å mate GKI-er med upublisert materiale (og i det store og hele informasjon generelt). Derfor skriver Touileb og Magnus at «de fleste redaksjoner ønsker en plakat som beskriver retningslinjer for bruk» (2023, avsn. 12). Dette virker altså å være ett av spørsmålene VVP kunne gitt klarere svar på.

6 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg forsøkt å vise hvordan norsk presse forholder seg til Vær Varsom-plakaten i møte med generativ kunstig intelligens i tekstform generelt og ChatGPT spesielt. Hensikten har vært å vise hvordan tekst-GKI-er utfordrer Vær Varsom-plakaten.

Oppgaven har vist at de fire informantene legger Vær Varsom-plakaten til grunn for hvordan de forholder seg til GKI. Informantene mener at punkt 2.1 betyr at redaksjonen har alt ansvar, GKI eller ei. Videre lener informantene mot at saken må merkes med GKI, selv hvis redaksjonen har kvalitetssikret saken. Det begrunner de i punkt 2.3 i VVP. Informantene er også skeptiske til å mate GKI-er med upublisert materiale, og begrunner skepsisen med kildevernet VVP krever i punkt 3.4.

Samtidig har oppgaven vist at informantene blir usikre når VVP ikke gir klare svar. Ett eksempel på dette er merking. VVP har ingen mening om hvordan en sak skal merkes når en chatbot har bidratt med skriveingen. Plakaten har heller ingen mening om hvordan en artikkel faktisk skal skrives. Dermed blir informantene usikre på om de kan bruke GKI til mer omfattende arbeid, og hvordan de eventuelt skulle merket slikt arbeid. Dette har igjen reist spørsmålet om retningslinjer – og om hvorvidt det er greit at en journalist gir fra seg en mer omfattende del av arbeidet sitt til en chatbot.

Det store bildet er at GKI og ChatGPT er svært nytt og ukjent for informantene og norsk presse for øvrig. Likevel har oppgaven vist at informantene har tenkt nøye gjennom hvilke konsekvenser teknologien har og kan ha for journalistikken. Diskusjonene er kanskje «i startgropa», som Floberghagen (2023) sa, og ChatGPT er kanskje «litt nytt for oss», som Sortland (2023) sa – men diskusjonene er definitivt i gang.

7 Referanser

Apte, P. P. (2022, 13. juli). *Adding More Data Isn't the Only Way to Improve AI*. Harvard Business Review. <https://hbr.org/2022/07/adding-more-data-isnt-the-only-way-to-improve-ai>

Barnett, S. (2023, 30. januar). ChatGPT Is Making Universities Rethink Plagiarism. *WIRED*. <https://www.wired.com/story/chatgpt-college-university-plagiarism/>

Borji, A. (2023). *A Categorical Archive of ChatGPT Failures* (8. utg.). <https://arxiv.org/abs/2302.03494v8>

Brean, A. (2023a, 10. februar). Det menneskelige ansvar. *Tidsskrift for Den norske legeforening*. <https://tidsskriftet.no/2023/02/minileder/det-menneskelige-ansvar>

Brean, A. (2023b, 24. april). Fra Eliza til ChatGPT. *Tidsskrift for Den norske legeforening*. <https://tidsskriftet.no/2023/04/fra-redaktoren/fra-eliza-til-chatgpt>

Brenna, A. L. (2023, 14. mars). Slik kan GPT brukes til å avsløre misvisende titler. *Journalisten*. <https://journalisten.no/slik-kan-gpt-brukes-til-a-avsløre-misvisende-titler-1/563483>

Brown, T. B., Mann, B., Ryder, N., Subbiah, M., Kaplan, J., Askell, A., Child, R., Dhariwal, P., Agarwal, S., Ramesh, A., Neelakantan, A., Herbert-Voss, A., Ziegler, D. M., Shyam, P., Krueger, G., Wu, J., Litwin, M., Sastry, G., ... Amodei, D. (2020). *Language Models are Few-Shot Learners*. <https://arxiv.org/pdf/2005.14165.pdf>

Brurås, S. (2020). *Etikk for journalister* (6. utg.). Fagbokforlaget.

Bryman, A. (2016). *Social Research Methods* (5. utg.) Oxford: Oxford University Press.

Cambridge Dictionary. (u.å.). «moving target». <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/moving-target>

Det Norske Akademi for Språk og Litteratur. (u.å.). «vinkle». *Det Norske Akademis Ordbok*. <https://naob.no/ordbok/vinkle>

Eriksen, D. & Schwebs, I. J. R. (2023, 3. mai). Stanser utviklingen av Chat GPT. *NRK*. <https://www.nrk.no/kultur/stanser-utviklingen-av-chat-gpt-1.16395712>

Floberghagen, E. (2023, 11. april). *ChatGPT og journalistikken* [Intervju].

George, T. (2023, 23. januar). Exploratory Research | Definition, Guide, & Examples. *Scribbr*. <https://www.scribbr.com/methodology/exploratory-research/>

Gewirtz, D. (2023, 10. april). How to write better ChatGPT prompts (and this applies to most other text-based AIs, too). *ZDNET*. <https://www.zdnet.com/article/how-to-write-better-chat-gpt-prompts/>

Greger, M. W. (2022, 8. desember). NRK innfører nye retningslinjer etter «kabelgate». *Journalisten*. <https://journalisten.no/nrk-innforer-nye-retningslinjer-etter-kabelgate/548527>

Griffith, E. & Metz, C. (2023, 27. januar). Anthropic, an A.I. Start-Up, Is Said to Be Close to Adding \$300 Million. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2023/01/27/technology/anthropic-ai-funding.html>

Heaven, W. D. (2023, 23. mars). GPT-4 is bigger and better than ChatGPT—but OpenAI won't say why. *MIT Technology Review*. <https://www.technology-review.com/2023/03/14/1069823/gpt-4-is-bigger-and-better-chatgpt-openai/>

Hern, A. (2023, 21. mars). Google's Bard chatbot launches in US and UK. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2023/mar/21/googles-bard-chatbot-launches-in-us-and-uk>

Hillier, M. (2023, 20. februar). Why does ChatGPT generate fake references? *TECHE*. <https://teche.mq.edu.au/2023/02/why-does-chatgpt-generate-fake-references/>

Hu, K. (2023, 2. februar). ChatGPT sets record for fastest-growing user base – analyst note. *Reuters*. <https://www.reuters.com/technology/chatgpt-sets-record-fastest-growing-user-base-analyst-note-2023-02-01/>

Hughes, A. (2023, 3. april). ChatGPT: Everything you need to know about OpenAI's GPT-4 tool. *BBC Science Focus*. <https://www.sciencefocus.com/future-technology/gpt-3/>

Husøy, S. (2023, 14. april). *ChatGPT og journalistikken* [Intervju].

Johnson, K. (2021, 6. januar). OpenAI debuts DALL-E for generating images from text. *VentureBeat*. <https://venturebeat.com/business/openai-debuts-dall-e-for-generating-images-from-text/>

- Kalbakk, P.-A., S. (2023, 20. april). *ChatGPT og journalistikken* [Intervju].
- Khali, M. & Er, E. (2023). *Will ChatGPT get you caught? Rethinking of Plagiarism Detection*. Centre for the Science of Learning & Technology. <https://arxiv.org/abs/2302.04335>
- Marcus, G. & Davis, E. (2020, 22. august). GPT-3, Bloviator: OpenAI's language generator has no idea what it's talking about. *MIT Technology Review*. <https://www.technology-review.com/2020/08/22/1007539/gpt3-openai-language-generator-artificial-intelligence-ai-opinion/>
- Nield, D. (2023, 26. mars). 11 Tips to Take Your ChatGPT Prompts to the Next Level. *WIRED*. <https://www.wired.com/story/11-tips-better-chatgpt-prompts/>
- Norsk Presseforbund. (2020a, 31. desember). Den nye Vær varsom-plakaten. <https://presse.no/np-nyhet/den-nye-vaer-varsom-plakaten/>
- Norsk Presseforbund. (2020b). Vær Varsom-plakaten. <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- NRKbeta. (u.å.). Hva? <https://nrkbeta.no/hva/>
- OpenAI. (2023, 14. mars). Terms of use. <https://openai.com/policies/terms-of-use>
- OpenAI. (u.å.). What is ChatGPT? <https://help.openai.com/en/articles/6783457-what-is-chat-gpt>
- Orgeret, K. S. (2020, 17. desember). Journalistikk. *Store Norske Leksikon*. <https://snl.no/journalistikk>
- Ortiz, S. (2023). What is Google Bard? Here's everything you need to know. *ZDNET*. <https://www.zdnet.com/article/what-is-google-bard-heres-everything-you-need-to-know/>
- Pasick, A. (2023, 27. mars). Artificial Intelligence Glossary: AI Terms Everyone Should Learn. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/article/ai-artificial-intelligence-glossary.html>
- Plikk, N. (2023, 30. januar). Googles «MusicLM» er som ChatGPT for musikk. *Tek.no*. <https://www.tek.no/nyheter/nyhet/i/zE8QXK/googles-musiclm-er-som-chatgpt-for-musikk>

Radford, A., Narasimhan, K., Salimans, T. & Sutskever, I. (2021). *Improving Language Understanding by Generative Pre-Training*. https://cdn.openai.com/research-covers/language-unsupervised/language_understanding_paper.pdf

Reuters. (2023, 17. mars). Explainer: What is Generative AI, the technology behind OpenAI's ChatGPT? <https://www.reuters.com/technology/what-is-generative-ai-technology-behind-openais-chatgpt-2023-03-17/>

Roose, K. (2023a, 15. mars). GPT-4 Is Exciting and Scary. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2023/03/15/technology/gpt-4-artificial-intelligence-openai.html>

Roose, K. (2023b, 4. februar). How ChatGPT Kicked Off an A.I. Arms Race. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2023/02/03/technology/chatgpt-openai-artificial-intelligence.html>

Rozado, D. (2023). The Political Biases of ChatGPT. *Social Sciences*, 12(3), 148. <https://doi.org/10.3390/socsci12030148>

Røsvik, E., Fjellanger, R. & Lægland, M. (2023, 24. mars). Stortinget tar «gullkort»-grep: Forbyr påvirkningsarbeid. *VG*. <https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/APJ72n/stortinget-tar-gullkort-grep-forbyr-paavirkningsarbeid>

Sortland, K. (2023, 16. mars). *ChatGPT og journalistikken* [Intervju].

Språkrådet & Universitetet i Bergen. (u.å.). «falsum». *Bokmålsordboka*. <https://ordbokene.no/bm/13735>

The Indian Express. (2023, 13. februar). ChatGPT hit 1 million users in 5 days: Here's how long it took others to reach that milestone. <https://indianexpress.com/article/technology/artificial-intelligence/chatgpt-hit-1-million-users-5-days-vs-netflix-facebook-instagram-spotify-mark-8394119/>

Touileb, S. & Magnus, P. C. (2023, 19. april). KI-dyret må mates med varsomhet. *Medier24*. <https://m24.no/ai-chatgpt-debatt/ki-dyret-ma-mates-med-varsomhet/604440>

Universitetet i Stavanger. (2022, 10. juni). Forskningsetikk ved UiS. <https://www.uis.no/nb/forskning/forskningsetikk-ved-uis>

Universitetet i Stavanger. (2021, 27. mai). Forvaltning av forskningsdata: Retningslinjer for behandling og oppbevaring av forskningsdata med personopplysninger i studentprosjekter ved Universitetet i Stavanger.

Vincent, J. (2023, 7. februar). Microsoft announces new Bing and Edge browser powered by upgraded ChatGPT AI. *The Verge*. <https://www.theverge.com/2023/2/7/23587454/microsoft-bing-edge-chatgpt-ai>

Vincent, J., Kastrenakes, J., Robertson, A., Warren, T., Peters, J. & Di Benedetto, A. G. (2023, 24. mars). AI chatbots compared: Bard vs. Bing vs. ChatGPT. *The Verge*. <https://www.theverge.com/2023/3/24/23653377/ai-chatbots-comparison-bard-bing-chatgpt-gpt-4>

VG. (2023a, 24. mars). Oppsummering av artikler med hjelp av kunstig intelligens. <https://www.vg.no/informasjon/redaksjonelle-avgjorelser/183>

VG. (2023b, 12. april). Redaksjonelle retningslinjer for AI i VG. <https://www.vg.no/informasjon/redaksjonelle-avgjorelser/188>

Weiberg-Aurdal, J. M. (2022, 24. oktober). Schibsted forbereder seg for fremtiden – oppretter egen Futures Lab. *Medier24*. <https://m24.no/fremtiden-schibsted-schibsted-futures-lab/schibsted-forbereder-seg-for-fremtiden-opprettet-egen-futures-lab/544973>

8 Vedlegg: Komplette samtaler med ChatGPT

1. Til ChatGPT:

Skriv en artikkel ut ifra informasjonen under. Bruk tittelen «Vindkraftverket lovet tiltak, men støyen er der fortsatt: – Jeg fatter ikke at de kan behandle oss på denne måten». Bruk ingres- sen «Naboene i Noredalen i Sandnes ble lovet tiltak mot støy fra Vardafjellet vindkraftverk i 2021. Snaue to år senere plages de fortsatt like mye.»

Her er informasjonen du skal bruke i artikkelen:

- Om vi ikke klager nå, så legger kommunen ballen død, sier Marit Levang.
  - Kommunen er arrogant og sier at det ikke er noen som klager på støyen lenger. Det skyldes at vi ikke orker å klage mer. Vi har klagd flere ganger, men vi kan ikke sende brev til kommunen hver uke!
  - Hva vil dere fra kommunen?
  - Vi håper at de kontakter oss. Det har de aldri gjort. Og så håper vi at kommunen forlanger aksjon fra Nordisk Vindkraft.
  - Jeg blir helt rasende. Ofte sitter vi i stua og hører støyen.
  - Om det er nordavind, blåser støyen tilbake på fjellet nord for huset vårt.
  - Hvem har skylda her?
  - Nordisk Vindkraft skal tjene penger, så handlingene deres overrasker meg ikke. Men jeg fatter ikke at myndighetene kan behandle oss på denne måten, sier Marit Levang.
  - Hadde det vært åpenhet rundt målingene og tiltakene, hadde alt vært mye bedre. Men vi er blitt fullstendig glemt, sier Sveinung Levang.
  - I 2021 sa dere: «Alt handler om penger og profitt. Myndighetene bryr seg ikke om oss.» Står dere fortsatt ved det utsagnet?
  - Ja, så klart. Dette handler om å tjene penger. Vindturbinene ødelegger fullstendig lokalmiljøet, sier Marit Levang
- Sveinung, berørt nabo
- Vi begynner å bli trøtte av dette. Vindturbinene er ikke en særlig «snakkis» lenger, men ingenting har bedret seg. Sju av de ti turbinene står i ro mye av tiden, for en nabo har helseplager som følge av støyen, sier Sveinung Levang.
  - Det at de stopper så ofte, beviser at de støyer mer enn det som er greit.
  - Rettssikkerheten gjelder ikke så mye om staten er med på den ene siden. Hadde det vært deg eller meg, hadde det nok sluttet fort.

– De vindturbinene Nordisk Vindkraft Norge har målt, er de tre vindturbinene som ligger lengst vekk fra Noredalen. Av en eller annen grunn har selskapet målt støyen fra vindturbinene som ligger lengst vekk fra der klagen kommer fra. De prøver å mane fram det beste resultatet, tror jeg.

– De to turbinene som er nærmest de som klager, blir skrudd av og på.

– Karakteristikken er umulig å beskrive. Den påvirkes av terrengforholdene.

I dette tilfellet sier NVE «takk», og har ikke innsigelser. Ingen andre målinger enn det utbyggeren selv kommer med. Ingen tredjepartskontroll?

De andre naboene?

Vi har prøvd å foreta noen uavhengige målinger. Vi har gjort det, men det er vanskelig. Mye annen lyd som kommer inn.

Vi er 6–8 som klager på vindturbinene med karakteristikken.

Det er rart at de måler i det området som er lengst unna der klagen kommer fra.

– NVN har aldri vært i dialog med meg. Det undrer meg at selskapet kan si noe sånt uten å ha tatt kontakt.

NVE og Sandnes kommune (sitert skriftlig) fornøyde

Det er gitt begrunnelse for valg av de tre vindturbiner hvor det ble utført støymålinger, og dette begrunnes i hovedsak med tilgjengelighet i terrenget (muligheter for å plassere måleutstyr i høyder og avstander fra vindturbinene, som oppgitt i sentral veileder) samt vindretningen på måletidspunkt.

Sandnes kommune har ikke den senere tid mottatt noen naboklager over støy fra vindturbinene. Vi har fått opplyst fra nabo at tiltakene med å stanse vindturbiner ved behov/spesielle støysituasjoner virker å være tilfredsstillende.

Vi mener at naboene nå blir ivaretatt så langt det er mulig, forutsatt at de avbøtende tiltakene fortsetter slik NVE har varslet om i brevet til Nordisk Vindkraft Norge AS «Varsel om nytt vilkår for støy»

Vi slutter oss til helsefaglig uttalelse og ser ikke noen grunn for at Sandnes kommune skal saksbehandle dette ytterligere.

Nordisk Vindkraft Norge

– Vi har gjennomført flere lydmålinger på Vardafjellet siden 2021. Konklusjonen er at vi lever opp til de betingelsene som NVE setter for driften, sier Adrian Holmgren til Aftenbladet.

Holmgren er kapitalforvalter (asset manager) i selskapet Renewable Energy Systems (Res). Res har hovedkontor i England og er morselskapet til Nordisk Vindkraft, som eier og drifter Vardafjellet Vindkraftanlegg.

– Er dere ennå i dialog med beboerne ved vindturbinene?

– Vi er i dialog med publikum og naboer av vindkraftanlegget. Vårt inntrykk er at det har blitt mye bedre det siste året.

– Hvordan er støynivået for beboerne rundt vindturbinene nå?

– Erfaringen vår etter å ha vært i dialog med beboerne i området, er at støynivået i dag er på akseptable nivåer. Støynivået har ikke en negativ innvirkning på bomiljøet.

– Flere beboere vi har snakket med, sier at det er like ille som før. Hva sier dere til det?

– Vi kan kun forholde oss til de beboerne som tar kontakt med oss. Vi kjenner ikke igjen beskrivelsen dere har fått. Vi arbeider kontinuerlig med situasjonen angående lydbildet til Vardafjellet Vindkraftverk.

Fra ChatGPT:

Naboene i Noredalen i Sandnes ble lovet tiltak mot støy fra Vardafjellet vindkraftverk i 2021. Snaue to år senere plages de fortsatt like mye. Marit og Sveinung Levang, som bor i nærheten av vindkraftverket, uttrykker frustrasjon over at myndighetene ikke har tatt tak i problemene og Nordisk Vindkraft ikke har gjort nok for å redusere støyen. De føler seg glemt og oversett av kommunen og mener at alt handler om penger og profitt. Selv om de har klagt flere ganger, føler de at kommunen ikke tar dem på alvor og at det ikke er åpenhet rundt målingene og tiltakene. Ifølge Sveinung Levang står sju av ti turbiner i ro mye av tiden, og de tre vindturbinene som Nordisk Vindkraft har målt, ligger lengst vekk fra Noredalen. Naboene mener at vindturbinene ødelegger lokalmiljøet og at myndighetene ikke bryr seg om dem.

Marit Levang er opprørt over hvordan kommunen behandler dem og mener at de blir oversett fordi de ikke orker å klage mer. Hun håper at kommunen tar kontakt og krever aksjon fra Nordisk Vindkraft. Sveinung Levang mener at rettssikkerheten ikke gjelder så mye når staten er på den ene siden. Han sier at hvis det hadde vært ham eller Marit, hadde det nok sluttet fort.

Naboene i Noredalen i Sandnes opplever fortsatt mye støy fra Vardafjellet vindkraftverk, til tross for at de ble lovet tiltak i 2021. De føler seg glemt og oversett av kommunen og mener at alt handler om penger og profitt. Nordisk Vindkraft har ikke gjort nok for å redusere støyen, og de tre vindturbinene som selskapet har målt, ligger lengst vekk fra Noredalen. Naboene håper nå at kommunen tar tak i problemene og krever aksjon fra Nordisk Vindkraft.

2. Til ChatGPT:

Skriv en artikkel om statsminister Jonas Gahr Støre. Det er viktig at artikkelen har en tittel som fanger leserens oppmerksomhet.

Fra ChatGPT:

«Fra Leder av Røde Kors til Norges Statsminister – Jonas Gahr Støres utrolige reise»

Jonas Gahr Støre er en av de mest prominente politikerne i Norge. Han har jobbet i mange år i politikken og har også hatt flere lederstillinger i det norske samfunnet. I dag er han Norges statsminister og har allerede gjort seg bemerket med sin målrettede og progressive politikk.

Støre ble født i Oslo i 1960 og vokste opp i en familie med en sterk tradisjon for samfunnsengasjement. Han studerte økonomi og politikk ved Universitetet i Oslo, og senere internasjonal politikk ved Institut d'Études Politiques de Paris i Frankrike.

Etter å ha fullført studiene, jobbet Støre en kort periode som journalist før han ble ansatt som rådgiver i Utenriksdepartementet. Han har også arbeidet for Verdens Helseorganisasjon (WHO) og har vært generalsekretær i Norges Røde Kors.

I 2021 ble Støre valgt til Norges statsminister etter å ha ledet Arbeiderpartiet til valgseier. Han har allerede markert seg som en aktiv og handlekraftig leder, med en klar visjon for landets fremtid. Han har blant annet uttalt at han vil satse på grønn teknologi, redusere sosial ulikhet og styrke Norges posisjon i internasjonal politikk.

Støres politiske reise har vært imponerende og inspirerende. Han har vist at det er mulig å gjøre en forskjell i samfunnet og at man kan nå til topps i politikken med hardt arbeid og engasjement. Som Norges statsminister vil han fortsette å jobbe for en bærekraftig og rettferdig fremtid for alle nordmenn.

Til ChatGPT:

Kan du kilde til utsagnene i teksten?

Fra ChatGPT:

Beklager, som en kunstig intelligens er jeg ikke i stand til å referere til spesifikke kilder eller kilder for sitater. Alle utsagnene i artikkelen om Jonas Gahr Støre er imidlertid basert på offentlig tilgjengelig informasjon om hans liv og karriere, samt uttalelser og handlinger han har gjort som politiker og leder. Hvis det er spesifikke utsagn eller sitater du ønsker referanser til, kan du be om dem, og jeg vil gjøre mitt beste for å hjelpe deg.

Til ChatGPT:

Du skriver for eksempel at Støre vil «fortsette å jobbe for en bærekraftig og rettferdig fremtid for alle nordmenn». Kan du kilde til det utsagnet?

Fra ChatGPT:

Beklager, som en kunstig intelligens, kan jeg ikke referere til noen spesifikke kilder for utsagnet om at Jonas Gahr Støre vil «fortsette å jobbe for en bærekraftig og rettferdig fremtid for alle nordmenn». Dette utsagnet er imidlertid basert på Støres tidligere politiske uttalelser og handlinger, spesielt hans nylige valgkampanje og sitt politiske program for statsministerkandidaturet. I disse uttalelsene har Støre uttrykt sin visjon om et bærekraftig og rettferdig samfunn, og hans politiske agenda har fokusert på klimaendringer, sosial rettferdighet, og en sterk og inkluderende velferdsstat.